

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Zofii Dziecioł pt.

„Ocena zaburzeń chodu oraz statyki stóp u pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów”

Ocena strony formalnej

Strona formalna, forma, objętość pracy

Przedstawiona do oceny praca jest zgodna z wymogami stawianymi rozprawom doktorskim. Praca jest przygotowana w formie maszynopisu opracowanego za pomocą komputerowego edytora tekstu. Ryciny, tabele i ilustracje są wklejone w formie cyfrowej do rozprawy w odpowiednich miejscach.

Praca liczy łącznie 121 stron, zawiera 50 tabel, 39 rycin.

Zgodność treści z tematem określonym w tytule

Zamieszczone w pracy treści są zgodne z tematem określonym w tytule rozprawy. Tytuł pracy i jej cele wyraźnie określają ocenę zaburzeń chodu oraz statyki stóp u pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów.

Układ rozprawy, kolejność i kompletność rozdziałów, rodzaj załączników

Na rozprawę składa się 6 rozdziałów głównych, spis cytowanego piśmiennictwa, streszczenia w językach polskim i angielskim wykaz tabel, rycin i skrótów. Szkoda, że streszczenie w języku angielskim nie tłumaczy tytułu pracy. Ale kolejność i logiczne ułożenie rozdziałów umożliwia śledzenie głównego celu pracy. Wyniki badań i ich analizę przedstawiono również w 10 oddzielnych podrozdziałach. Każdemu zagadnieniu, które stanowiło zwarty problem badawczy, poświęcono jeden podrozdział. Powyższy układ, pozwolił na przeprowadzenie analiz w sposób uporządkowany, co nie jest bez znaczenia przy dużej liczbie wyników badań.

Uwagi krytyczne

Recenzent nie wnosi uwag krytycznych do formy i struktury formalnej rozprawy.

Ocena merytoryczna rozprawy

Znaczenie naukowe i oryginalność podejmowanego tematu

W przebiegu reumatoidalnego zapalenia stawów dochodzi do zaburzeń, które już w początkowej fazie choroby obejmują drobne stawy stóp, szczególnie przodostopia. W większości przypadków stwierdza się obniżenie sklepień podłużnego i poprzecznego z nadmiernym obniżeniem głów kk.śródstopia i bolesnymi kaletkami zapalnymi oraz modzelami pod nimi. Dochodzi do zaburzeń statycznych stopy, których efektem jest stopa płasko – koślawa. Powstają deformacje palucha i palców, przykurcze zgięciowe, przerost błony maziowej, destrukcyjne działanie ziarniny, dochodzi do niszczenia głów kk.śródstopia i ustawiania palców w zwichnięciu grzbietowym, co powoduje, że ścięgna mm. zginaczy palców mogą przejmować rolę prostowników. Przy takiej deformacji zostaje zaburzona funkcja dynamiczna, stopa jest funkcjonalnie niewydolna, zdeformowana. Do końca nie jest poznany proces analizy chodu z punktu widzenia statyczno – dynamicznej funkcji stopy objętej reumatoidalnym stanem zapalnym. Dlatego temat rozprawy doktorskiej mgr Zofii Dzieciol jest nader trafny, jest to temat w pełni uzasadniony, a powyższa problematyka należy do interesujących i ważnych tak pod względem poznawczym i praktycznym.

Przejrzystość celu pracy hipotez, pytań badawczych, założeń

We „Wstępie” Doktorantka obszernie wprowadza w problematykę reumatoidalnego zapalenia stawów, anatomii stopy i jej biomechaniki. W odniesieniu do kluczowego (metodologicznie) rozdziału, cele pracy są dobrze sformułowane i mają czytelne walory poznawcze i praktyczne. Jest to bardzo istotne, gdyż nawiązuje do teoretycznego tła problemu. Szkoda, że nie zdefiniowano hipotez i pytań badawczych, wówczas część konceptualna projektu badań byłaby ułatwieniem sformułowania wniosków pracy.

Ocena materiału badawczego, liczebność, metoda doboru, opis warunków włączenia do badań

Materiał badawczy stanowiło 112 pacjentek Kliniki Rehabilitacji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku w wieku od 28 do 78 lat. Zebrany materiał podzielono na trzy grupy (I – 56 kobiet, rozpoznane RZS w oparciu o kryteria ACR i EULAR; II – 28 pacjentek z I i II° zaawansowania RZS określone zmianami RTG; III – 28 pacjentek z III i IV° zaawansowania choroby i określone zmianami w RTG). Stopień zaawansowania choroby oceniano wg klasyfikacji Steinbrockera, zaś stopień aktywności choroby – wskaźnikiem DAS 28.

Grupa kontrolna składała się z 41 zdrowych kobiet w wieku 21- 71 lat.

Trafność doboru i wartość metrologiczna metod badawczych

W przeprowadzonych badaniach Doktorantka wykorzystwała baropodometrię do oceny ukształtowania podszwowej powierzchni stóp, rozkładu sił nacisku stóp na podłoże, a przy pomocy systemu videograficznego dokonała oceny postawy ciała, zarówno w warunkach statycznych jak i dynamicznych. Wszystkie metody diagnostyczne należą do

najnowocześniejszych, jakie obecnie są stosowane. Warto zaznaczyć, że Pani mgr Zofia Dziecioł posługuje się metodami bezpośrednio mierzącymi wartości cech podometrycznych. Ponadto u wszystkich badanych pacjentek oceniono stopień aktywności choroby wskaźnikiem DAS 28, stopień dolegliwości bólowych wyznaczono skalą VAS, z badań laboratoryjnych wykorzystano OB.

Dobór metod analizy wyników

Wyniki poddano analizie statystycznej w 10 podrozdziałach rozprawy, poświęconych ich prezentacji. Opracowanie wyników badań w poszczególnych podrozdziałach jest nawiązaniem do celów pracy, ich treść jest przejrzysta dla czytelnika. Mnogość wątków, stopień ich uszczegółowienia i bardzo obszerne informacje o danych są typowe dla rozpraw doktorskich. W przypadku skierowania pracy do druku warto przeprowadzić generalizację wyników i zaprezentować wyniki na większym poziomie ogólności.

W pracy Autorka posługuje się bardzo dobrze procedurami statystyki zaawansowanej w analizie swych wyników.

Ocena merytoryczna dyskusji, wniosków

Dyskusja stanowi bardzo obszerny 20-stronicowy rozdział rozprawy, napisany w sposób zwarty, interesujący – ukazuje osiągnięcia, a często ograniczenia rezultatów badań przeprowadzonych w wielu ośrodkach naukowych. Rozdział ten jest napisany na dobrym poziomie naukowym. Pani mgr Zofia Dziecioł zastosowała podwójny schemat omówienia swoich wyników na tle danych literaturowych. W pierwszej grupie porównań podejmuje polemikę na temat wybranych problemów niniejszej rozprawy. Jako drugą płaszczyznę wybrała weryfikację własnych założeń w konfrontacji z danymi z piśmiennictwa. W rozdziale tym Doktorantka zgromadziła znaczną ilość wyników do porównań, stwarzając tym samym bazę danych, do której w łatwy sposób będą mogli docierać zainteresowani problemem.

Należy stwierdzić, że ocena merytoryczna rozdziału „Dyskusja” jest bardzo wysoka, co zapowiada pomyślne ulokowanie wyników pracy w zagranicznych czasopismach naukowych. Należy pochwalić Autorkę za staranne studia literaturowe, zacytowanych zostało 146 dobrze lokowanych i starannie zastosowanych artykułów o zasięgu światowym, z aktualnie cytowanymi metodami badawczymi.

Na zakończenie pracy sformułowano 5 wniosków, które trafnie koncentrują się na najistotniejszych rezultatach całego projektu badawczego. Niektóre z nich zawierają elementy opisu wyników badań.

Podsumowanie

Przytoczone uwagi krytyczne nie umniejszają wartości recenzowanej pracy. Stronę merytoryczną oceniam bardzo pozytywnie. Praca ma nie tylko wartości poznawcze – teoretyczne, ale będzie miała również istotne znaczenie praktyczne, zwłaszcza dla fizjoterapeutów, reumatologów czy ortopedów.

Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mgr Zofii Dziecioł pt.: „Ocena zaburzeń chodu oraz statyki stóp u pacjentów z reumatoidalnym

zapaleniem stawów” spełnia wymogi określone pracom doktorskim, jednocześnie **kwalifikuje Doktorantkę do nadania stopnia doktora nauk o zdrowiu.**

Zatem wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu UMB w Białymstoku o dopuszczenie mgr Zofii Dziecioł do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry Rehabilitacji Narządu Ruchu

prof. dr hab. Jacek Lewandowski